

Platform Erfgoed Meierijstad

Datum: 16-12-2024

Onderwerp: Evaluatie uitvoering Erfgoedvisie

Opmerkingen evaluatie uitvoeringsprogramma 'Verbindend erfgoed'

Onze overall conclusie is dat er een aantal (kleinere) zaken zijn opgestart maar dat er op de belangrijkste punten **onvoldoende voortgang** is **geboekt**. De gemeenteraad en het gemeentebestuur mogen dan ook niet tevreden zijn met het resultaat dat tot nu toe is geboekt.

Veel voornemens bij de uitvoering zijn niet gerealiseerd. Het uitvoeringsplan blijkt te vaag en te ambitieus. Mogelijke oorzaken? In de ambtelijke organisatie is te weinig personele ruimte (fte's) om plannen waar te kunnen maken. Door personeelsswisselingen is er een beperkte betrokkenheid bij het thema. Managers in de ambtelijke leiding kennen het veld niet.

Jaarlijks zou er een voortgangsrapportage naar de Raad moeten om de Raad meer bij erfgoed te betrekken

Ook de erfgoedorganisaties hebben door vergrijzing en beperkte menskracht maar een deel van de zaken kunnen realiseren.

Het **belangrijkste zorgpunt** is dat er ten aanzien van **handhaving** geen verbetering te bespeuren valt door een te krappe bezetting van de handhavers. Dit is naar onze mening niet alleen een kwestie van capaciteit maar ook van organisatie en prioriteit. Als alle handhavers binnen de gemeente Meierijstad zowel de veiligheid, gezondheid als erfgoed als taakveld hebben, dan zal logischerwijs de prioriteit -vanuit het standpunt van de handhaver en gemeente- altijd bij het eerste twee onderwerpen liggen. Men zal niet toekomen aan handhaving op gebied van erfgoed. Wij pleiten ervoor dat erfgoed-handhaving tenminste bij één specialist topprioriteit wordt, die dus niet voor het dilemma gesteld wordt te moeten kiezen tussen de genoemde onderwerpen.

Een ander zeer belangrijk punt is dat er geen resultaat is geboekt bij het **actualiseren van de basislijsten** die nodig zijn om in de omgevingswet te kunnen adviseren: de lijst met monumenten en beeldbepalende panden en een kaart met cultuurhistorische landschapswaarden. We weten dat de bestaande lijst met monumenten- en beeldbepalende panden niet up-to-date is. Dat kan voor problemen zorgen in het beleid. De bestaande monumentenbeschrijvingen dienen gecontroleerd en geüpdatet te worden. Dat zou wellicht kunnen betekenen dat sommige panden van de monumentenlijst worden afgevoerd c.q. er nieuwe moeten worden toegevoegd.

Specifieke aandacht is nodig voor boerderijen en wederopbouw-panden.

Daarnaast is voor Schijndel een geharmoniseerde lijst van belang t.o.v. de vroegere gemeenten Veghel en Sint-Oedenrode, gebaseerd op overzicht dat door HKS al twee jaar geleden is ingediend. Het betreft 52 extra aantal panden in Schijndel waarvoor de status van gemeentelijk monument is aangevraagd. Vanwege deze stagnatie hebben voor de gemeenschap waardevolle panden nog geen beschermde status en kunnen ze nog zonder bezwaar gesloopt worden. Wij dringen dan ook aan op een zeer spoedige behandeling / beoordeling van deze lijst door de gemeente.

Rondom het verdwenen of niet zichtbaar erfgoed, vallend onder het thema **archeologie**, zijn vanuit vooral de werkgroepen archeologie enkele zorgpunten geuit.

Deze behoeven een dusdanige toelichting dat ze opgenomen zijn in een separate "**brandbrief**"

Het opzetten van een deugdelijke **kaart met cultuurhistorische landschapswaarden** kan in samenhang met Platform Natuur en Landschap. Er is nu onvoldoende zicht op landschappelijke kwaliteiten

Erfgoed en ruimtelijke opgaven, mede in het kader van de **nieuwe omgevingswet**;

- kansen en inspiratiekaart nieuwe ontwikkelingen
- Erfgoedwaarden borgen in omgevingswet
- Erfgoed verankeren in de samenleving en omgevingsvisie
- Klimaatkaart hanteren bij erfgoedprojecten ruimtelijk ordening en inrichten openbare ruimte.
- Kaart nadrukkelijker in de planprocessen gaan benaderen houdt in dat belangrijke basisbeginselen in tact blijven. Niet onbelangrijk voor erfgoed
- Aandacht voor beeldbepalende zones in de dorpskernen

Samenvattend, prioriteit mbt:

- Handhaving + sancties
- Actualiseren monumentenbeschrijvingen
- Archeologie (zie "brandbrief")
- Kaart cultuurhistorische landschapswaarden

Verder verdient aandacht:

- Kerkenvisie:** Voortgang herbestemming van kerken en behoud van religieus erfgoed
- Cursus bewustwording erfgoed "Meerijstadkunde"** t.b.v. deskundigheidsbevordering nieuwe ambtenaren en bestuurders .
- Historische jubilea** benoemen voor de toekomst

_____, secretaris PEM

_____, voorzitter PEM

Opmerkingen op het concept

(paginanr. gebaseerd op uitvoeringsprogramma erfgoedvisie Evaluatie V2)

- **Pag 3:** wanneer is de verwachting dat er wel gestart kan gaan worden met actualisatie
- **Pag 4:** (waar) kunnen de Heemkundekringen de archeologische en de cultuurhistorische waardenkaarten inzien, die Q1-2024 aan de gemeenteraad worden gestuurd **en zijn deze inmiddels goedgekeurd ?**
- **Pag 6:** Van het optimaliseren van toezicht en handhaving in 2022 hebben we weinig gemerkt. De gemeente is veel te voorzichtig met ingrijpen en ondergraaft daarmee het eigen beleid. Monumentaal erfgoed is in feite vogelvrij, ondanks alle mooie woorden in 'Mijlpalen Meierijstad' en 'Erfgoed verbindt'.
- **Pag 6:** zie punt hierboven t.a.v. wijziging in prioritering en organisatie toezicht en handhaving.
- **Pag 6:** Er is geen 'werkwijzer erfgoed' voor ambtenaren. Richtlijnen van o.a. Rijkswaterstaat worden gevolgd. Is dit voldoende? Wanneer wordt verwacht dat wegwijzer ambtenaren wel gereed zal zijn. En welke hulp kunnen de HKK daarbij bieden?
- **Pag 7:** Promoten van bouwhistorisch onderzoek gebeurt wel door de erfgoedambtenaar
- **Pag 8:** De pilot van een 'kansen- en inspiratiekaart voor nieuwe ontwikkelingen' waarbij cultuurhistorie als bouwsteen en inspiratiebron wordt gebruikt, is in 2022 en 2023 nog niet gestart.
- **Pag 8:** Bij alle punten in rapport waarbij status 'niet gestart' vermeld staat lijkt het logisch en voor de beschouwen voortgang in de toekomst ook van belang om **nieuwe data /due dates** in te vullen.
- **Pag 9:** *'Het nu in de diverse bestemmingsplannen opgenomen beschermingsmogelijkheden worden waar mogelijk opgenomen in het Omgevingsplan'.* **Wat wordt hier nu concreet bedoeld** en wat is er nu concreet veranderd?
- **Pag 10:** Positief is, dat de groene kaart (met waardevol groen en landschapselementen gereed is gekomen. Maar ook daarover is bij de uitvoering de communicatie minimaal (vage kapvergunningen!). Hopelijk delft bij een belangenafweging het groen niet altijd het onderspit (vgl. houtwal bij de Keldonkse berg deels opgeofferd voor een toegang naar Seven Sunday). Merkwaardig dat de bossen (Bosbeheer) los worden gezien van waardevol groen; er wordt bij het bosbeheer ook slordig omgegaan met landschapselementen (zwarte machines bij stuifzandruggen, rabatten, oude beplanting in het Hurkske).
- Wat betreft de kaart met cultuurhistorische landschapswaarden: die wordt voor 'groenopstanden' aangevuld. Aanjager hiervoor is Platform Natuur en Groen Meierijstad. Vraag hierbij is wie welke rol speelt. Roois Landschap en Vehchele zitten bijvoorbeeld aan tafel, maar PEM niet als geheel. Welke rol kan PEM eigenlijk zelf spelen in de uitvoering van de plannen en hoe kunnen zij aanjager zijn bij plannen zoals Platform Natuur en Groen Meierijstad? Of blijven we afhankelijk van de kennis/inbreng van afzonderlijke partijen
- **Pag 10:** Landschapsbiografie van de Aa, wanneer start
- **Pag 10:** Status van Landschapsonwikkelingsplan?
- **Pag 11:** het opstellen van een kerkenvisie is gestart. Oplevering in 2024?.
- **Pag 11:** Project Populieren landschap, wanneer start
- **Pag 12:** Kaders Boerderijsplitsing incl. kostenplaatje moeten duidelijk gemaakt worden voor publiek, mede i.r.t. beleid Provincie
- **Pag 12:** Is er nu een "Regeling Boerderijsplitsing"? Gemert-Bakel als leidraad nu.
- **Pag 13:** Zie opmerking m.b.t. vaststellen nieuwe due date.

- **Pag 13:** uitvoeren van een QuickScan/inventarisatie naar de kansen en potenties om erfgoed zichtbaar en beleefbaar te maken.
- **Pag 13** hoe wil de Gemeente verder met Citymarketing?
- **Pag 15:** T.a.v .archeologie: er zijn wel degelijk een aantal goede initiatieven ontwikkeld om verdwenen of niet zichtbaar erfgoed 'zichtbaar' te maken. Denk hierbij aan initiatieven tav gemeenschapsarcheologie i.s.m. UvA, en initiatieven op Elde college door docenten voor leerlingen. Mogelijk kan enige coördinatie vanuit de gemeente Meierijstad hier nog een verdere versnelling of intensivering worden gerealiseerd.
- **Pag 16:** Attentietegels beschadigingen. Toponiemenbanken. Eenduidigheid gemeente breed.
- **Pag 18:** Geen onderzoek bekend (2021-2022) over de vraag, hoe eigenaren financieel ondersteund kunnen worden bij het maken van een advies over het verduurzamen van hun pand. Mogelijk via Monumenten informatiemarkt ?
- **Pag 18:** We zijn nu halverwege het traject 2021-2025: Hoe staat het met het opnemen van de verplichting een cultuurhistorische verkenning te laten doen bij gebiedsontwikkelingen in het kader van de transitielandbouw? Is er een onderzoek is geweest naar de rol die beekdalen kunnen spelen bij de waterberging (waarschijnlijk is alleen het Waterschap daarmee bezig).
- **Pag 19:** Ontsluiten van erfgoed is een zaak die nu vooral op het bord ligt van HKK, NOBB , kunst en cultuur en recreatie-toerisme. De vergrijsde heemkundekringen, vrijwilligerswerk, kunnen dat feitelijk maar beperkt op zich nemen.
- **Pag 21:** Prima dat via projecten van Cultuurland/Erfgoed Brabant erfgoedwijsheid wordt gestimuleerd. Maar kennismaking met erfgoed in scholen niet alleen door ingewikkelde projecten bevorderen, maar ook met simpele korte bezoeken van HKK aan scholen/klassen.
- **Pag 21:** Het PEM is verzocht een cursus Meierijstadkunde voor ambtenaren te verzorgen. Is niet meer gebeurd vanaf 2023.
- **Pag 23:** Positief: medewerking van de gemeente Meierijstad (Erfgoedambtenaar) aan het grens overstijgende project 'Over en Weer'. Bij de Zuid-Willemsvaart (verbindende lijn) onvoldoende steun (argument al grootschalige activiteit in juli 2022 die vooral uitging van Citymarketing). *Citymarketing leidt gemakkelijk tot misbruik maken van erfgoed.*
- **Pag 23:** Erfgoedpluim geregeld. In oktober 2022 Archeologiedagen Meierijstad gehouden. Open Monumentendagen in 2023 uitgebreid gerealiseerd in Meierijstad (Erp). Net zoals bij Archeologiedagen niet jaarlijks doen; beter een keer in een jaar of 4 groots aanpakken.